

Predmet C-795/23

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

21. prosinca 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Bundesgerichtshof (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

21. prosinca 2023.

Tuženici, druge stranke u revizijskom postupku i podnositelji revizije:

konektra GmbH

LN

Tužitelj, podnositelj revizije i druga stranka u revizijskom postupku:

USM U. Schärer Söhne AG

Predmet glavnog postupka

Direktiva 2001/29/EZ – Autorsko pravo – Pojam „djelo” – Ispitivanje izvornosti

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Postoji li u pogledu djela primijenjene umjetnosti između zaštite na temelju prava dizajna i autorskopravne zaštite odnos pravila i iznimke u smislu da prilikom ispitivanja izvornosti tih djela u kontekstu autorskog prava treba postaviti strože zahtjeve za slobodne i kreativne odluke dizajnera nego za druge vrste djela?

2. Treba li prilikom ispitivanja izvornosti u kontekstu autorskog prava (također) uzeti u obzir subjektivno stajalište dizajnera o procesu stvaranja i je li osobito potrebno da on svjesno donosi slobodne i kreativne odluke kako bi se one mogle smatrati slobodnim i kreativnim odlukama u smislu sudske prakse Suda Europske unije?

3. Ako je u okviru ispitivanja izvornosti bitno uzeti u obzir pitanje je li i u kojem je opsegu umjetničko stvaralaštvo objektivno izraženo u djelu: mogu li se za to ispitivanje uzeti u obzir i okolnosti koje su nastupile nakon trenutka nastanka dizajna relevantnog za ocjenu izvornosti, primjerice prezentacija dizajna na umjetničkim izložbama ili u muzejima ili njegovo priznanje u stručnim krugovima?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL 2001., L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.), osobito članak 2. točka (a), članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 1.

Navedene odredbe nacionalnog prava

Urheberrechtsgesetz (Zakon o autorskom pravu, u daljnjem tekstu: UrhG), osobito članak 2. stavak 1. točka 4. i članak 2. stavak 2.

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelj je proizvođač modularnog sustava namještaja koji već desetljećima prodaje pod nazivom „USM Haller” i kod kojeg se okrugle kromirane cijevi visokog sjaja spajaju u okvir s pomoću kuglastih zglobova. U okvir se mogu umetnuti metalne plohe za zatvaranje različitih boja (takozvane police). Tako sastavljeni korpusi mogu se proizvoljno kombinirati i postavljati jedan iznad drugog ili jedan do drugog.
- 2 Prvotuženik (u daljnjem tekstu samo: tuženik), čiji je direktor drugotuženik, u svojoj internetskoj trgovini nudi zamjenske i dodatne dijelove za sustav namještaja USM Haller, koji oblikom, a pretežno i bojom, odgovaraju originalnim komponentama tužitelja. Tuženik je najprije samo nudio zamjenske dijelove, nakon čega je 2017./2018. redizajnirao svoju internetsku trgovinu u kojoj su navedene sve komponente potrebne za sastavljanje kompletnog namještaja USM Haller. Tuženik se na svojoj internetskoj stranici oglašava i s pomoću slika sastavljenog namještaja. Njegov namještaj isporučuje se s uputama za sastavljanje u kojima se objašnjava kako sastaviti kompletne komade namještaja. Svojim

kupcima nudi uslugu sastavljanja u okviru koje se isporučeni pojedinačni dijelovi kod kupca sastavljaju u cjeloviti komad namještaja.

- 3 Tužitelj smatra da je u slučaju sustava namještaja USM Haller riječ o djelu primijenjene umjetnosti zaštićenom autorskim pravom, ali u svakom slučaju o rezultatu ostvarenja koji je zaštićen od imitacije na temelju propisa o poštenoj trgovini. Smatra da redizajn internetske trgovine predstavlja novi oblik tuženikova poslovnog modela koji više nije usmjeren samo na ponudu zamjenskih dijelova za tužiteljev sustav namještaja, nego i na proizvodnju, ponudu i prodaju vlastitog sustava namještaja koji je identičan njegovu sustavu namještaja. Prema njegovu mišljenju, tuženik time povređuje autorsko pravo na njegovu sustavu namještaja, a u svakom slučaju to smatra imitacijom nedopuštenom na temelju prava tržišnog natjecanja.
- 4 Tužitelj je od tuženika zahtijevao prestanak povrede, dostavu informacija i predaju računovodstvenih podataka, nadoknadu troškova opomene i utvrđenje njegove obveze naknade štete. Svoje tužbene zahtjeve u prvom redu temelji na autorskom pravu, a podredno na zaštiti ostvarenja na temelju prava tržišnog natjecanja.
- 5 Zemaljski sud prihvatio je tužbene zahtjeve pretežno na temelju autorskog prava. Suprotno tomu, žalbeni sud (presuda Oberlandesgerichta Düsseldorf (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka) od 2. lipnja 2022., 20 U 259/20, juris) odbio je tužbene zahtjeve u tom pogledu uz obrazloženje da u slučaju sustava namještaja USM Haller nije riječ o djelu primijenjene umjetnosti zaštićenom autorskim pravom u smislu članka 2. stavka 1. točke 4. i članka 2. stavka 2. UrhG-a jer ne ispunjava zahtjeve koje valja postaviti za djelo u skladu s novijom sudskom praksom Suda Europske unije te ih je prihvatio samo u dijelu koji se odnosi na zaštitu ostvarenja na temelju prava tržišnog natjecanja. Tužitelj u reviziji i dalje ističe svoje zahtjeve na temelju autorskog prava, dok tuženik traži odbijanje tužbenih zahtjeva i u dijelu koji se temelji na pravu tržišnog natjecanja.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 Uspjeh tužiteljeve revizije protiv odbijanja glavnih zahtjeva na temelju autorskog prava ovisi o tumačenju pojma djela iz članka 2. točke (a), članka 3. stavka 1. i članka 4. stavka 1. Direktive 2001/29. Pravilno tumačenje prava Unije nije, s obzirom na zahtjev za prethodnu odluku od 20. rujna 2023., koji je uputio Svea hovrätt (Žalbeni sud regije Svea, Švedska) i koji se pred Sudom vodi pod brojem predmeta C-580/23, tako očito da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji (vidjeti u tom pogledu presudu od 6. listopada 2021., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, t. 32. i 33.).
- 7 Prvo prethodno pitanje: žalbeni sud zaključio je na temelju presude od 12. rujna 2019., Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721, t. 51. i 52.) da autorskoppravna zaštita uporabnih predmeta treba ostati iznimka u odnosu na zaštitu dizajna kako se ne bi ugrozili ciljevi i djelotvornost tih dviju zaštita.

- 8 Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da iz razmatranja u točkama 50. do 52. presude Cofemel ne proizlazi da za uporabne predmete u pogledu izvornosti potrebne za autorskopravnu zaštitu kao djela primijenjene umjetnosti treba postaviti strože zahtjeve nego za druge vrste djela. Sud je utvrdio da se dizajni mogu smatrati djelima u smislu Direktive 2001/29 ako ispunjavaju dva uvjeta koja jednako vrijede za sve predmete koji se mogu zaštititi autorskim pravom. S jedne strane, taj pojam podrazumijeva postojanje dizajna koji je izvoran, u smislu da je on vlastito intelektualno ostvarenje autora, a s druge strane treba biti izraz takvog stvaralaštva (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 29. i 48.; vidjeti također mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Szpunara u predmetu Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:363, t. 31.; u pogledu opsega zaštite vidjeti presudu od 1. prosinca 2011., Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, t. 97. i 98.).
- 9 Ovo vijeće stoga smatra da opasku Suda da se kumuliranje zaštite dizajna i autorskopravne zaštite može priznati samo u određenim situacijama ne treba shvatiti normativno, nego samo deskriptivno. Iz te opaske samo proizlazi da će zaštita istog predmeta i kao dizajna i kao djela u stvarnosti biti iznimka, s obzirom na to da će uporabni predmet rjeđe ispunjavati uvjete autorskopravne zaštite nego uvjete zaštite dizajna.
- 10 Sloboda umjetničkog izraza obično je ograničena u slučaju uporabnih predmeta čija su obilježja dizajna uvjetovana namjenom tih predmeta. Stoga se u njihovu slučaju osobito postavlja pitanje u pogledu toga jesu li umjetnički dizajnirani izvan granica oblika određenog njihovom funkcijom i doseže li taj dizajn razinu izvornosti koja opravdava autorskopravnu zaštitu (Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), GRUR 2023., 571 (juris, t. 15.) – Svjetiljke za vitrine, i navedena sudska praksa). Pritom treba uzeti u obzir da za autorskopravnu zaštitu djela primijenjene umjetnosti, kao i za sve druge vrste djela, razina izvornosti ne bi trebala biti previše niska, osobito kad je riječ o izrazito dugom trajanju autorskopravne zaštite (vidjeti BGHZ 199, 52 (juris, t. 40.) – Rođendanski vlak; presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 29. travnja 2021., I ZR 193/20, GRUR 2021., 1290 (juris, t. 60.) = WRP 2021., 1461 – Pravo pristupa arhitekta autorskom djelu).
- 11 Pri ocjeni individualnog karaktera, koji je uvjet zaštite dizajna (vidjeti članak 4. stavak 1. i članak 6. stavak 1. Uredbe br. 6/2002 te članak 3. stavak 2. i članak 5. stavak 1. Direktive 98/71/EZ), treba uzeti u obzir i stupanj slobode, i to onu koju je imao dizajner u razvoju dizajna (članak 6. stavak 2. Uredbe br. 6/2002 i članak 5. stavak 2. Direktive 98/71). Međutim, za razliku od autorskopravne zaštite, za zaštitu dizajna nije potrebno da dizajner iskorištava slobodu dizajna za donošenje kreativnih odluka koje odražavaju njegovu osobnost. Naprotiv, dovoljno je ako uspije razviti dizajn čiji se ukupni dojam sa stajališta upućenog korisnika razlikuje od ukupnog dojma koji ostavlja bilo koji dizajn koji je bio učinjen dostupnim javnosti (članak 6. stavak 1. Uredbe br. 6/2002 i članak 5. stavak 1. Direktive 98/71).

- 12 Drugo prethodno pitanje: žalbeni sud naveo je da je prema sudskoj praksi Suda Europske unije bitno uzeti u obzir razmatranja dizajnera prilikom stvaranja predmeta. Pri ispitivanju izvornosti relevantno je subjektivno stajalište dizajnera (u pogledu te tematike vidjeti i odluku Svea hovrätta (Žalbeni sud regije Svea) kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, t. 26. do 35.). On treba svjesno donositi slobodne i kreativne odluke, što je isključeno ako je stvarno ili samo prividno vezan pravilima, tehničkim uvjetima ili drugim ograničenjima. Ni estetika dizajna ne govori ništa o tome temelji li se dizajn na slobodnim i kreativnim odlukama jer stajališta dizajnera o procesu stvaranja nisu osnova za pretpostavku slobodnih i kreativnih odluka.
- 13 Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da i ispitivanje izvornosti za sve vrste djela treba provesti na jedinstven i objektivan način, polazeći od konkretnog predstavljenog djela. Ne bi trebalo biti relevantno subjektivno stajalište autora u smislu stvaralačke namjere ili svijesti o slobodnim i kreativnim odlukama.
- 14 Prilikom definiranja izvornika u smislu vlastitog intelektualnog ostvarenja Sud nije naveo da je za to potrebna „svjesna” slobodna i kreativna odluka, od čega je polazio žalbeni sud prilikom ispitivanja. Naprotiv, ispitivanje se prema sudskoj praksi Suda provodi na temelju okolnosti u kojima dolazi do izražaja moguća kreativna volja dizajnera, što se može objektivno utvrditi. Tako, primjerice, u pisanim izvješćima izvornost može proizlaziti iz odabira, rasporeda i kombinacije riječi (vidjeti presudu od 29. srpnja 2019., Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, t. 23. i navedenu sudsku praksu). Iz sudske prakse Suda ne proizlazi da je uz utvrđenje da je autor donio objektivnu odluku koja nije određena ograničenjima, a time i slobodnu (kreativnu) odluku, potrebno i utvrđenje da je autor bio svjestan da donosi slobodnu (kreativnu) odluku u tom smislu. Ne može se zahtijevati ni postojanje svijesti o donošenju kreativne odluke jer umjetnička ostvarenja mogu biti i nesvjesna ili podsvjesna.
- 15 Sud koji je uputio zahtjev smatra da ni iz dijela u kojem je Sud u presudi Brompton Bicycle uzeo u obzir čimbenike i razmatranja koji su odredili dizajnerov izbor oblika proizvoda (presuda od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 35. i 36.) ne proizlazi da pretpostavka izvornosti zahtijeva utvrđenje „svjesne” kreativne odluke dizajnera. Naprotiv, iz presude Brompton Bicycle proizlazi da je relevantno pitanje u pogledu toga predstavlja li rezultat procesa stvaranja umjetničko ostvarenje. Stoga nacionalni sudovi trebaju odrediti je li tim izborom oblika proizvoda njegov autor na originalan način izrazio svoju kreativnu sposobnost čineći slobodne i kreativne izbore te je li proizvod oblikovao na način da odražava njegovu osobnost (presuda od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 34.).
- 16 Osim toga, Sud nije razmotrio prijedlog nezavisnog odvjetnika da u pogledu pojma djela, osim obilježja izvornosti i stvaralačkog izraza, razmotri i druge čimbenike, primjerice namjeru dizajnera (vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Camposa Sánchez-Bordone u predmetu Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:79, t. 92. i 93.). Umjesto toga, za Sud je prilikom ispitivanja izvornosti

odlučujuće to da postoji sloboda koja ostavlja prostora izvršavanju kreativne slobode (presuda od 11. lipnja 2020., *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 24.). Uzimanje u obzir slobode dizajna koja se može utvrditi na temelju objektivnih okolnosti, primjerice na temelju svih poznatih oblika ili tehničkih potreba, služi upravo objektivizaciji pojma djela (vidjeti *Zech*, ZUM 2020., 801, 802). Budući da je teško utvrditi svijest o iskorištavanju slobode dizajna kao unutarnjeg procesa (Tolkmitt, GRUR 2021., 383, 386), nacionalni sud, koji treba voditi računa o svim relevantnim elementima određenog slučaja, onakvima kakvi su postojali tijekom osmišljavanja predmeta (presuda od 11. lipnja 2020., *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 37.), u pravilu će trebati odrediti namjeru dizajnera prilikom procesa stvaranja na temelju rezultata dizajna te će se moći osloniti na objektivne pokazatelje koji idu u prilog tome.

- 17 U prilog objektivnom tumačenju idu pravna sigurnost i usporedba s drugim obilježjem na kojem se temelji zaštita („izraz”), kod kojeg, prema sudskoj praksi Suda, treba isključiti svaku subjektivnost, koja je štetna za pravnu sigurnost, u procesu utvrđivanja zaštićenog predmeta (presuda od 13. studenoga 2018., *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899, t. 41.). Kad se ni kod prvog obilježja izvornosti ne bi isključila subjektivnost, ugrozila bi se pravna sigurnost i to bi dovelo do nepoštenih rezultata.
- 18 Kad bi bila relevantna samo subjektivna predodžba dizajnera, s jedne strane – kao što to pokazuju pretpostavke žalbenog suda u spornom slučaju – dizajner koji smatra da je vezan pravilima ili ograničenjima, ali koji zapravo nije donio odluke određene pravilima ili ograničenjima i stoga je donio slobodne i kreativne odluke, ne bi ishodio autorskopravnu zaštitu iako je objektivno stvorio djelo koje bi trebalo zaštititi. Takav rezultat nije u skladu sa zahtjevom zaštite intelektualnog vlasništva iz članka 17. stavka 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. S druge strane, dizajner koji pretpostavlja da stvara slobodno i kreativno, ali je zapravo vezan pravilima ili ograničenjima, ishodio bi autorskopravnu zaštitu za svoj dizajn iako objektivno nije stvorio djelo koje bi trebalo zaštititi. To bi dovelo do rezultata koji nije u skladu s osnovama prava intelektualnog vlasništva, a to je da si svatko može proizvoljno dodijeliti apsolutna prava, kao što su ovlaštenja koja proizlaze iz autorskog prava (vidjeti *A. Nordemann u Fromm/Nordemann*, *ibidem*, članak 2. UrhG-a, t. 16.). Svea hovrätt (Žalbeni sud regije Svea) također strahuje od toga da bi tumačenje zahtjeva izvornosti za koje su relevantni proces stvaranja i odluke koje autor pritom donosi dovelo do proporcionalno niskih zahtjeva za slobodne i kreativne odluke te podrazumijevalo rizik da će se i predmetima koje ne bi trebalo smatrati djelima priznati autorskopravna zaštita (odluka Svea hovrätta (Žalbeni sud regije Svea) od 20. rujna 2023., t. 26. do 28.).
- 19 Kako bi se ispunio glavni cilj Direktive 2001/29, a to je osiguravanje visoke razine zaštite autorskog prava (presuda od 29. srpnja 2019., *Pelham i dr.*, C-476/17, EU:C:2019:624, t. 30.), prilikom definiranja pojma djela u skladu s pravom Unije treba uzeti u obzir i okolnosti koje utječu na djelotvornu postupovnu provedbu prava autora. U tom pogledu treba uzeti u obzir da u

postupku povodom povrede autorskih prava autor koji je podnio tužbu snosi teret iznošenja činjenica za postojanje vlastitog intelektualnog ostvarenja. Zahtjev dokazivanja određene motivacije dizajnera mogao bi na neprimjeren način postrožiti zahtjeve za zaštitu autora (vidjeti Oberlandesgericht Hamburg (Visoki zemaljski sud u Hamburgu, Njemačka), GRUR 2022., 565 (juris, t. 39.)).

- 20 Na kriterij koji se temelji na predodžbi dizajnera utjecale bi poteškoće koje se obično javljaju u slučaju subjektivnosti prilikom utvrđenja činjenica. Tomu valja dodati da bi stajališta dizajnera o njegovim predodžbama prilikom stvaranja predmeta o kojem je riječ ili, u svakom slučaju, pokazatelji tih predodžbi trebali biti iznimka. Osim toga, postoji bojazan od toga da će se te poteškoće, s obzirom na dugo trajanje autorskopravne zaštite, dodatno povećati zbog okolnosti da je relevantan trenutak stvaranja koji je nerijetko nastupio godinama ili, kao u ovom slučaju, čak desetljećima prije. Ti aspekti onemogućuju nacionalnim sudovima, koji su na to pozvani, da na jedinstven i pravno siguran način u cijeloj Uniji postupaju s okolnostima koje su relevantne za zaštitu autorskih prava.
- 21 Međutim, za tumačenje pojma izvornosti koje smatra pravilnim sud koji je uputio zahtjev relevantne su objektivne okolnosti koje nacionalni sudovi mogu lakše utvrditi, kao što su obilježja dizajna, ukupni dojam o djelu ili sloboda dizajna, koju treba odrediti s obzirom na sve poznate oblike i tehničke potrebe dizajna. U tu svrhu načelno je dovoljno da tužitelj predstavi predmetno djelo i obrazloži konkretne elemente dizajna na kojima bi se trebala temeljiti autorskopravna zaštita. Osim toga, u slučaju uporabnih predmeta, kod kojih su mogućnosti umjetničkog i estetskog oblikovanja obično ograničene jer trebaju ispunjavati određene tehničke zahtjeve i imati tehnički uvjetovana obilježja dizajna, potrebno je precizno i jasno obrazložiti u kojem su opsegu umjetnički dizajnirani izvan granica oblika određenog njihovom funkcijom (presude Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 12. svibnja 2011., I ZR 53/10, GRUR 2012., 58 (juris, t. 24. i 25.) – Igralište s užadi, i navedena sudska praksa te GRUR 2023., 571 (juris, t. 21.) – Svjetiljke za vitrine). Suprotno tomu, ako tuženik u svoju obranu ističe prigovor nepostojanja prikladnosti za zaštitu ili da je opseg zaštite ograničen jer je autor upotrijebio već poznati oblik, treba obrazložiti i dokazati izgled starijeg djela (presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 27. svibnja 1981., I ZR 102/79, GRUR 1981., 820 (juris, t. 25.) – Stolica s čeličnim cijevima II, i navedena sudska praksa).
- 22 Kad je riječ o estetici dizajna, valja uputiti na sudska praksa Suda Europske unije prema kojoj estetski učinak dizajna sam po sebi ne omogućuje da se utvrdi je li taj dizajn intelektualna tvorevina koja udovoljava zahtjevu izvornosti. Međutim, estetska razmatranja mogu sudjelovati u kreativnoj djelatnosti (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 54.). U skladu s tim, sud koji je uputio zahtjev polazi od toga da estetski učinak dizajna može biti temelj autorskopravne zaštite (samo) ako proizlazi iz umjetničkog ostvarenja i izraz je takvog stvaralaštva (vidjeti presudu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), GRUR 2023., 571 (juris, t. 13.) – Svjetiljke za vitrine, i navedenu sudska praksu). Međutim, ako se estetski učinak dizajna temelji na umjetničkom ostvarenju,

odnosno na slobodnim i kreativnim odlukama i njihov je izraz, pitanje hoće li taj dizajn doseći razinu izvornosti koja opravdava autorskopravnu zaštitu ovisi i o razini estetskog sadržaja.

- 23 Treće prethodno pitanje: prilikom ispitivanja svojstva djela u njemačkom autorskom pravu treba uzeti u obzir pojedinačne pokazatelje koji idu u prilog ili se protive individualnosti djela kako bi se dobio što objektivniji i razumljiviji rezultat. Kao pokazatelj prikladnosti djela za zaštitu treba uzeti u obzir i pozornost koju je djelo dobilo u stručnim krugovima i ostatku javnosti, a i predstavljanje djela u umjetničkim muzejima i na umjetničkim izložbama može upućivati na to da se u umjetničkim krugovima smatra umjetničkim ostvarenjem koje treba zaštititi autorskim pravom (vidjeti presude Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 10. prosinca 1986., I ZR 15/85, GRUR 1987., 903 (juris, t. 31.) – Namještaj Le Corbusier, i navedenu sudsku praksu te Oberlandesgerichta München (Visoki zemaljski sud u Münchenu, Njemačka), GRUR-RR 2011., 54 (juris, t. 43.); Dreier u Dreier/Schulze, *ibidem*, članak 2. točke 61. i 62., i navedena sudska praksa; BeckOK.UrhR/Rauer/Bibi, *ibidem*, članak 2. točka 102.; Leistner, GRUR 2019., 1114, 1120; u pogledu drugog stajališta vidjeti Oberlandesgericht Hamburg (Visoki zemaljski sud u Hamburgu), ZUM-RD 2002., 181 (juris, t. 83.)).
- 24 Čini se dvojbenim mogu li se te okolnosti primjenjivati kao pokazatelji i nakon presude Brompton Bicycle.
- 25 Sud je naveo da nacionalni sud prilikom ispitivanja izvornosti treba voditi računa o svim relevantnim elementima, onakvima kakvi su postojali tijekom osmišljavanja tog predmeta, neovisno o čimbenicima koji su vanjski i kasniji u odnosu na stvaranje proizvoda (presuda od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 37.).
- 26 Međutim, sud koji je uputio zahtjev shvaća razmatranja Suda samo kao pojašnjenje da su za provjeru je li postojala dovoljna sloboda dizajna te je li je dizajner iskoristio na umjetnički način relevantne isključivo okolnosti u trenutku stvaranja (vidjeti također Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud), GRUR 1961., 635, 638, III 4 – Stolica s čeličnim cijevima I). U skladu s tim, osobito nije relevantan kasniji razvoj svih oblika. Međutim, treba moći uzeti u obzir okolnosti koje su nastupile nakon stvaranja proizvoda, primjerice stajališta u stručnim krugovima, ako one mogu poslužiti kao polazište za ocjenu je li predmet u trenutku njegova osmišljavanja bio vlastito intelektualno ostvarenje njegova autora. To omogućuje nacionalnim sudovima da ispune svoju zadaću, a to je da vode računa o svim relevantnim elementima slučaja, onakvima kakvi su postojali tijekom osmišljavanja predmeta (presuda od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 37.).